

Sisäministeriön kannanotto Pelastusopiston vuoden 2020 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa Pelastusopiston vuoden 2020 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Pelastusopiston vuoden 2020 tilinpäätösasiakirjaan, hallinnonalan tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2020 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

1. Toimenpiteet aikaisempien kannanottojen perusteella

Pelastusopisto on huomionnut toiminnassaan osittain aikaisemmin saamansa palautteen.

Ministeriö kiinnitti jo edellistä vuotta koskevassa tilinpäätöksessä ja tulosohjauksessa huomiota pakollisen varautumiskoulutuksen toteuttamiseen. Pelastusopiston toimenpiteet pakollisen varautumiskoulutuksen toteuttamiseksi vuonna 2020 eivät kuitenkaan pandemiasta johtuen riittäneet tavoitteiden toteutumiseen täysimääräisesti.

Pelastusopiston vuoden 2019 tilinpäätöksestä annetussa ministeriön tilinpäätöskannanotossa edellytettiin useita toimenpiteitä. Pelastusopiston tuli

- esittää konkreettinen suunnitelma väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutuksen toteuttamisesta elokuun 2020 loppuun mennessä.
- kehittää tutkimus- ja kehittämistoiminnan laadullisia mittareita, joiden avulla voidaan seurata tutkimus- ja kehittämistoiminnassa tapahtuvia muutoksia.
- ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevien tietojen luotettavuuden parantamiseksi ja talouden seurannan puutteiden korjaamiseksi sekä raportoida toimenpiteistä ministeriölle 30.11.2020 mennessä.

Pelastusopisto ei raportoinut edellä mainituista vuoden 2019 tilinpäätöskannanotossa edellytetyistä toimenpiteistä tilinpäätöksessään 2020 eikä erikseen tulosohjaajalle vuoden 2020 aikana.

Pelastusopiston tuli huolehtia kansainvälisen pelastustoiminnan häiriöttömyydestä, todellisen valmiuden ylläpitämisestä sisäministeriön kanssa sovitulla tavalla sekä kansainvälisen pelastustoiminnan koulutusten toteuttamisesta kustannustehokkaasti. Kansainvälisen pelastustoiminnan koulutukset ja harjoitukset eivät toteutuneet suunnitellusti koronapandemian vuoksi. Tilinpäätöksen mukaan kansainvälisen pelastustoiminnan valmius lähettää kansainvälistä apua säilytettiin koronapandemiasta huolimatta. Häiriöttömän valmiuden ylläpitäminen on kuitenkin ollut haasteellista toteuttaa.

Sisäministeriö on ohjannut vuoden 2020 aikana Pelastusopiston toimintaa, tukenut haasteissa ja pyrkinyt turvaamaan Pelastusopiston toimintaedellytyksiä sekä tehnyt yhteistyötä mm. STOM -prosessin kehittämisessä. Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistamishanke on käynnistetty.

2. Arvio tilinpäätöksen tietojen oikeellisuudesta, riittävydestä ja selkeydestä sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Pelastusopiston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) 26.4.2021 antaman tilintarkastuskertomuksen mukaan tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot antavat oikeat ja riittävät tiedot (oikean ja riittävän kuvan) talousarvion noudattamisesta sekä kirjanpitoyksikön tuotoista ja kuluista sekä taloudellisesta asemasta valtion talousarviosta annetun lain mukaisesti.

3. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Arvio tuloksellisuudesta: Tyydyttävä (tulostavoitteet toteutuneet osittain).

Koronapandemia vaikutti merkittävästi Pelastusopiston toimintaan. Pandemian vuoksi toimintaa jouduttiin suuntaamaan, sopeuttamaan sekä kehittämään aiemmin ennakoimattomin tavoin. Pelastusopisto on toteuttanut pakollista varautumiskoulutusta vuoden 2020 aikana. Koulutuksen määrä jäi pandemian vuoksi suunnitellusta.

Pandemiatilanne on vaatinut paljon johdolta, henkilökunnalta ja opiskelijoilta. Erityisessä keskiössä on ollut opintojaan jatkavien ja opintonsa päättävien opiskelijoiden jatkon sekä valmistumisen turvaaminen. Haastavassa tilanteessa erityistä huomiota on kiinnitetty viestintään sekä henkilökunnan että oppilaiden osalta. Tilanteen hallitsemiseksi perustettiin eri tahojen edustajista koostunut koronaryhmä. Lisäksi toimi kokopäiväinen koronakoordinaattori.

Opetustoimintaa on toteutettu etäopiskeluna. Välttämättömän lähiopetuksen mahdollistamiseksi henkilökunnan ja opiskelijoiden liikkuminen oppilaitoksen tiloissa mahdollistettiin tilanteeseen sovittujen sääntöjen avulla. Varautumiskoulutuksessa koulutuksen verkkototeutus on kasvatti joidenkin kurssien suosiota.

Koulutuksia ja harjoituksia jouduttiin peruuttamaan ja siirtämään pandemiatilanteen vuoksi, mikä näkyy Pelastusopiston suoritteissa, kuten täydennyskoulutuksen, varautumiskoulutuksen ja valmiusharjoitusten määrässä sekä liiketaloudellisesti hinnoitellun täydennyskoulutuksen määrässä ja tuotossa. Pandemiatilanteen vallitessa pakollista varautumiskoulutusta toteutettiin 78 koulutettavapäivää, tavoitteen ollessa 100. Muun varautumiskoulutuksen koulutettavapäivät laskivat noin 60 prosenttia.

Ammatillisen peruskoulutuksen tutkintoja toteutettiin tavoitteen mukaisesti 180. Pelastajatutkintoja toteutettiin 121 (tavoite 120), hätäkeskuspäivystäjätutkintoja 39 (tavoite 40) ja alipäälystötutkintoja 20 (tavoite 20). Ammattikorkeakoulututkintoja toteutettiin 45 (tavoite 30).

Koulutuksen palaute parani: päättävien kurssien opiskelijoiden tutkintopalaute laatuasteikolla 1-4 oli 3,28 (tavoite 3,08) ja varautumiskoulutuksen 3,69 (tavoite 3,50). Täydennyskoulutuksen palaute ylitti tavoitteen ollen 3,7 (tavoite 3,50).

Pelastusopisto on kyennyt jatkamaan opetustoimintaansa sekä kehittämään toimintaansa tarvittavaan suuntaan koronapandemiatilanteessa ja tehnyt eri tahojen yhteistyössä parhaansa sekä henkilökunnan että opiskelijoiden terveysturvallisuuden varmistamiseksi. Siviilivalmiuden koulutuslinjan toiminnan kehittämisen jatkaminen on hyvää kehitystä.

Pelastusopisto on jatkanut KEJO-kenttäjärjestelmän toiminnallisuuden testaamista ja opetuksellisen käytön suunnittelua. Koulutus- ja opiskelijapalveluiden toimesta on toteutettu ja osallistuttu lukuisiin eri hankkeisiin.

TKI-toiminnassa on toteutettu lukuisia eri hankkeita ja jatkettu sen ja koulutuksen yhteyden vahvistamista. Toimintaa kuvien mittareiden kehittämiseksi on edelleen tarvetta.

Kansainvälisen pelastustoiminnan koulutuksen osalta suunnitellut harjoittavat kurssit ja ulkomaan kenttäharjoitukset eivät toteutuneet. Lisäksi muu kansainvälinen koulutus on ollut pandemian vuoksi tauolla eikä projektirahoituksella toteutettuja kursseja ollut.

Eurooppalaisten pelastuspalvelu- ja kriisinhallintakeskusten verkosto -hankkeeseen osallistuminen on raportoitu tuoneen näkyvyyttä EU:n pelastuspalvelumekanismissa. Kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijoita kyettiin lähettämään tehtäviin pandemiasta huolimatta (Dominikaaninen tasavalta sekä Libanon).

Pelastusopiston virka-ajan ulkopuolista kansainvälisen pelastustoiminnan valmiutta on pyritty kehittämään yhteistyössä sisäministeriön kanssa. Tästä huolimatta kansainvälisen pelastustoiminnan valmiudessa on ollut katkoksia erityisesti pelastusmuodostelmien osalta.

Pelastusopiston henkilötyövuosimäärä oli 126 nousten noin 8,5 prosenttia edellisestä vuodesta. Nousuun vaikuttivat uudet tehtävät, lisääntyneet projektit sekä rekrytoinnit. Tutkimus- ja kehittämishankkeiden määrä suhteessa henkilötyövuosiin oli 1,58 ja se nousi edellisvuoden 1,50 henkilötyövuoteen verrattuna. TKI-palveluissa kertyi 12,66 henkilötyövuotta. Vakinaisten ja määräaikaisten työntekijöiden määrästä raportointi kertoi osaltaan lisää TKI-toiminnasta.

Pelastusopiston työtyytyväisyysindeksi laski hiukan aiemmasta 3,54 ollen 3,52. Sairauspoissaolojen määrä kasvoi muutaman yksittäisen pidemmän sairauspoissaolon vuoksi. Sairaustapausten määrä väheni edellisestä vuodesta 36 prosenttia.

Pelastusopiston toiminnan tuotot laskivat ja kulut kasvoivat vuoden 2020 aikana. Tuottojen lasku oli 48,9 prosenttia (yli 1 500 000 euroa), johon vaikutti koronapandemia. Kulut kasvoivat, koska virkoja täytettiin ja työterveyskulut nousivat.

4. Viraston toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Pelastusopiston tulee varmistaa, että toiminnan ja talouden suunnittelu ja seuranta sekä raportointi ovat suunnitelmallista ja riittävää huomioiden sisäasiainhallinnon ohjausmallin (STOM) toimeenpano.

Pelastusopiston tulee raportoida 31.8.2021 mennessä sisäministeriölle vuoden 2019 tilintarkastuksen johdosta tehdyistä toimenpiteistä toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevien tietojen luotettavuuden parantamiseksi ja talouden seurannan puutteiden korjaamiseksi.

Pandemiatilanteen vaikutuksesta tapahtunut Pelastusopiston toiminnan kehittäminen ja siitä syntyneet uudet tekemisen innovaatiot, kuten etäopetuksen mahdollisuudet tulee huomioida soveltuvien osin myös jatkossa.

Pelastusopiston lähivuosien haasteena on koulutuksen laadun ja määrän sovittaminen nopeasti muuttuvan turvallisuusympäristön, pelastustoimen järjestelmän muutoksen sekä työnantajien tarpeisiin. Koulutuksen laatua tulee seurata ja siitä tulee raportoida aktiivisesti.

Pelastusopiston tulee olla aktiivinen toimija Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistamishankkeessa.

Pelastusopiston tulee edelleen huolehtia kansainvälisen pelastustoiminnan häiriöttömyydestä, todellisen valmiuden ylläpitämisestä sisäministeriön kanssa sovitusti sekä kansainvälisen pelastustoiminnan koulutusten toteuttamisesta kustannustehokkaasti.

Pelastusopiston tulee kehittää tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyviä laadullisia mittareita, joiden avulla voidaan seurata tutkimus- ja kehittämistoiminnassa tapahtuvia muutoksia. Toimintaan käytettyjen resurssien seurantaa tulee tarkentaa.

Pelastusopistoa pyydetään esittämään 31.8.2021 mennessä sisäministeriölle konkreettinen suunnitelma väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutuksen toteuttamisesta.

Pelastusopiston tulee yhteistyössä tulosohtaaavan osaston kanssa varmistaa tulosohtausketjun toteutuminen.

Tuloksellisuudessa ja vaikuttavuudessa korostuu ministeriön ja hallinnonalan yhdessä tekeminen ja yhteistyö. Pelastusopiston tulee osallistua aktiivisesti hallinnonalan konsernistrategiassa määriteltyjen hallinnonalan tavoitteiden yhteiseen toimeenpanoon.

Pelastusopiston tulee edelleen toiminnan ja talouden suunnittelussaan huomioida ilmastomuutoksen hillitsemiseen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen sekä henkilöstön osaamiseen kehittämiseen liittyvät tavoitteet. Ministeriö tulee ohjauksessaan jatkamaan näiden tavoitteiden edistämistä.

Edellä esitettyyn liittyvistä toimenpiteistä tulee raportoida Pelastusopiston kuukausikokouksissa, osavuosiraportissa, välitulokeskustelussa, tulokeskustelussa ja tilinpäätöksessä.

5. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi.

Sisäministeriö ohjaa ja seuraa Pelastusopiston toimintaa, jatkaa yhteistyötä ja toimintaedellytysten turvaamista sekä sisäasiainhallinnon tulosohtausmallin (STOM) toimeenpanoa ja kehittämistä.

Sisäministeriö edistää osaltaan hallitusohjelman tavoitteiden toteutumista hallinnonalan hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja väestöryhmien välisten turvallisuuserojen kaventamiseksi sekä ihmisoikeusperusteisen ja oikeusturvan takaavan toimialakehityksen toteuttamiseksi.

Sisäministeriö edistää Pelastusopiston resurssien myönteistä kehitystä pidemmällä aikavälillä toiminnan ja talouden paremmalla yhteensovittamisella osana sisäasiainhallinnon tulosohtausprosessia sekä toukokuussa 2021 annetun sisäisen turvallisuuden selonteon käsittelyä.

Tuloksellisuuden arvioinnissa mittareilla on keskeinen merkitys. Ministeriö jatkaa yhteistyössä virastojen kanssa mittareiden kehitystyötä siten, että mittarit voidaan ottaa käyttöön vuosien 2022-2026 tulossopimuksessa.

Pelastusopiston tuloksellisuutta ja toimintaa tarkastellaan ja siitä raportoidaan sisäministeriön ja Pelastusopiston johdon välisissä tapaamisissa sekä tulosohtausprosessin mukaisissa välitulos- ja tulosneuvotteluissa ja Pelastusopiston rehtorin kanssa käytävissä johtamissopimusneuvotteluissa.

Sisäministeri

Maria Ohisalo

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Jakelu	Pelastusopisto
Tiedoksi	Valtiovarainministeriö
	Valtiontalouden tarkastusvirasto
	Valtiokonttori
	Sisäministerin erityisavustajat
	Sisäministeriön pelastusosasto

